Somriures

PaLLaSSoS
SeNSe fRoNTeReS

Revista dels socis i les sòcies de Pallassos Sense Fronteres | Època V · Núm 14 | Abril'18 - octubre'18

Editorial:
Riure fa futur!

En primera persona:
Neus Ballbé

Projectes a
Angola, Burkina Faso, Costa d'Ivori, Líban i Ucraïna.

Foto: Expedició a Angola ©Susana Girón | PSF

EDITORIAL

Foto: Expedició a Líban ©PSF

Riure fa futur!

L'estiu de 1999 el logista d'un equip de Pallassos Sense Fronteres es trobava a Tirana, Albània, demanant a un oficial de les Nacions Unides que permetés pujar en helicòpter a un equip d'artistes per entrar a Kosovo des de Kukes. L'oficial li va preguntar a quina organització pertanyien. Ell va respondre que a Pallassos Sense Fronteres. L'oficial era un home alt i corpulent. La seva cara rodona amb bigoti va començar a envermellir i va cridar com un boig: "Allà dalt ja hi ha prou circ! Ahir va morir gent de Nacions Unides en un vol i tu vens a fotre't de nosaltres? Però tu què t'has pensat?" Li va costar tranquil·litzar-lo i demanar-li que li concedís un minut per poder explicar qui eren els Pallassos Sense Fronteres i què feien per ajudar els nens i nenes que havien patit conflictes bèl·lics. Finalment l'equip va poder volar cap a Kosovo.

L'ajut humanitari en favor de les persones refugiades o desplaçades per qualsevol motiu, durant molts anys ha estat considerat com quelcom fonamentat en bases materials: mantes, sostre, menjar, medicaments... Va ser a partir de la guerra de l'ex-Iugoslàvia quan es va començar a comprendre com d'important era donar suport emocional i psicològic a la gent que ha patit situacions traumàtiques, però el procés ha estat lent degut a la manca d'expertesa en un camp tan desconegut. Mentre això ha anat evolucionant, el dubte envers la utilitat de que els nens i nenes refugiats gaudeixin d'estones de felicitat ha estat un fenomen constant.

Els Pallassos Sense Fronteres ho van tenir clar des del primer dia que van trepitjar un camp de refugiats i van veure com el públic recuperava l'alegria de viure després dels espectacles, però el món en que vivim necessita nodrir-se d'estadístiques i teories científiques demostratives per evidenciar el que d'alguna forma ja és evident en l'experiència de molta gent. Ara ens trobem en el segon moment més important de la història de Pallassos Sense Fronteres. Ha calgut esperar 25 anys per a tenir les evidències del que consideràvem evident; **Riure fa futur!**

Fa aproximadament un any i mig Pallassos Sense Fronteres i la Unitat de Trauma, Crisis i Conflictes de Barcelona (UTCCB) de la Facultat de Psicologia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) vam decidir ajuntar esforços per avaluar l'impacte de les accions dels pallassos i pallasses en favor dels nens i nenes refugiats de Síria. Al mateix temps ambdues parts van dissenyar un projecte comú a la Vall de la Bekaa (Líban), a les escoles d'aquesta zona molt propera a la frontera amb Síria i que acull i escolaritza infants refugiats sirians en el torn de tarda.

Els resultats d'aquesta investigació posen de manifest que les actuacions de Pallassos Sense Fronteres tenen un efecte mesurable sobre l'estat emocional, la simptomatologia depressiva relacionada amb l'estrès posttraumàtic, i la conflictivitat conductual dels nens i nenes. Els infants i adolescents no només són la part més vulnerable de la població que està exposada a la guerra, a les crisis o als desastres naturals, sinó que també representen el futur del seu país després d'aquest tipus d'esdeveniments traumàtics. Així doncs, és molt important invertir en la seva recuperació després de la crisi, no només per alleujar el seu sofriment, sinó per crear la condició emocional per que puguin aprendre i reconstruir el seu futur.

femriurefemfutur.org
#FemRiureFemFutur

Foto: Expedició a Líban ©Amar Sokhen | PSF

La Fundació Nous Cims ha fet possible aquesta primera embranzida. Un dels objectius més imminents que se'ns plantegen és fer créixer aquest projecte al Líban ampliant el nombre d'escoles per tal d'arribar a més infants. A partir d'aquí, desitjaríem que aquest format es pogués consolidar i fos aplicable a més països del món, on també han patit un trauma a causa de les guerres, conflictes o desastres naturals. L'esforç que l'organització farà a partir d'ara serà immens, no en tingueu cap dubte, però en solitari tot costa més, per això donem la benvinguda a tothom que vulgui sumar-se en aquest meravellós projecte. **Tu els pots fer riure i pots fer futur!**

Carles Requena
Gerent i Responsable d'Operacions de PSF

PROJECTES

Foto: Expedició a Ucraïna ©Jorge Sierra | PSF

Ucraïna

El conflicte a l'est d'Ucraïna deixa 1,8 milions de desplaçats interns

Artistes: Nacho Morán, Alicia Benito, Silvia Arriscado i Pepo Rueda (1a exped.), Ramon Fugarolas, Tona Clapés, Jaume Carulla i Glòria Ibern (2a exped.).
Dates: de l'11 al 30 de juny de 2018 (1a exped.) i del 13 al 26 d'agost de 2018 (2a exped.).
Actuacions: 46. Públic: 3.678

Per primera vegada, Pallassos Sense Fronteres viatja a Ucraïna per oferir suport emocional i psicològic a la infància desplaçada

El 20 de novembre de 2013, el govern d'Ucraïna va suspendre la firma de l'Acord d'Associació de Lliure Comerç amb la Unió Europea. Aquest fet va desencadenar a partir del del dia següent el que es coneix com l'Euromaidan. Les protestes van ser iniciades per estudiants universitaris, encara que poc a poc van unir-se altres sectors de la població entre els que es trobaven grups d'extrema dreta. El que va començar sent protestes pacífiques, va acabar convertint la Plaça de la Independència (o Maidrán Nezalézhnosti) de Kíev en l'epicentre continu de protestes i enfrontaments, on va arribar a morir gent, tant manifestants com agents de la policia. La situació va situar el país en un estat de pre-guerra civil.

A la primavera del 2014, van aflorar les protestes pro-russes a l'est d'Ucraïna, a l'àrea del Donbass. La separació de Donetsk i Lugansk, van culminar un enfrontament armat entre ucraïnesos que ha provocat prop de 10.000 víctimes mortals i el desplaçament d'1,8 milions de persones, segons dades d'ACNUR. Una guerra que segueix vigent al cor d'Europa i que, tanmateix, sembla no existir als mitjans de comunicació, ni als d'Occident ni als de la pròpia Ucraïna.

Per donar una mica de llum i color a aquesta situació, dos equips de Pallassos Sense Fronteres es van embarcar a l'aventura de compartir somriures amb la infància i la població víctima del conflicte. Les dues gires d'espectacles s'han realitzat a les grans zones urbanes del país, com són la capital, Kíev, i Jarkov; així com també a les regions properes a la zona del conflicte (Red Line) que estaven sota el control del govern Ucraïnès. Ens hagués agradat portar els somriures també a l'altra banda, però per temes de seguretat no va ser possible.

Els nostres artistes van actuar a escoles, orfenats, hospitals, centres socials, de discapacitats i algunes places públiques, combinant la màgia i el circ amb l'excentricitat impredictible dels pallassos. En total, sumant les dues gires, han estat 46 espectacles que han vist més de 3.600 persones.

Foto: Expedició a Angola ©Susana Girón | PSF

Burkina Faso

Seguim sensibilitzant la població per prevenir la malnutrició infantil

Artistes: Davo Gallego i Lucie Bettencourt.
Dates: de l'1 d'octubre de 2017 al 31 de juliol de 2018.
Actuacions: 167. Públic: 22.223

Els nostres ambaixadors del riure a Burkina Faso continuen amb el projecte nutricional de Pallassos Sense Fronteres

El Davo i la Lucie van embarcar-se en aquest projecte ara fa 3 anys, l'any 2015, amb l'objectiu de reduir la malnutrició a la regió de Hauts Bassins, a Burkina Faso. Aquesta ha estat la tercera fase del projecte, en què s'han centrat en la realització d'activitats de sensibilització per a la població local a través de tallers basats en l'humor i la comicitat com els teatre-fòrums i els espectacles de pallassos. Mentrestant, les mamallasses han seguit al CREN de Bobo-Dioulasso estimulant els infants hospitalitzats.

Al llarg dels 8 mesos que ha durat aquesta fase, la parella de pallassos de SocialClown ha visitat 84 localitats de la regió, realitzant més de 160 activitats i havent arribat a un públic que ha superat els 20.000 assistents, fonamentalment dones i nens. Al blog comentaven que "ha estat una feina esgotadora, però també una tasca plena d'alegria i somriures que tornaríem a fer sense dubtar-ho un instant."

Aquest projecte s'està realitzat gràcies al suport de l'Ajuntament de Barcelona

Foto: Expedició a Burkina Faso ©PSF

Angola

Els camps de refugiats i els hospitals d'Angola s'han omplert de somriures

Artistes: Marta Renyer, Héctor de la Salud, Núria Garcia i Éric Rieu.
Dates: del 16 al 25 de juliol de 2018.
Actuacions: 15. Públic: 4.500

Compartim somriures amb la infància refugiada i en situació de vulnerabilitat

Una de les coses que més va sobtar a aquest equip d'artistes tarragonins a l'arribar a Angola va ser el contrast de veure com un país ric, amb minerals, petroli i moltes possibilitats de ser una primera potència econòmica, gran part de la seva població visqués en la més absoluta pobresa. Passejant pels carrers principals visualitzaven les muntanyes de deixalles per tot arreu, les cases fetes amb fang (o algunes de cartró), sense canalització d'aigües i moltíssims mosquits nascuts dels tolls d'aigua estancada i bruta. Aquesta falta d'higiene provoca la saturació als hospitals d'Angola i les males condicions dels mateixos centres. Els artistes van fer parada a l'Hospital pediàtric San Bernadino, entre altres centres sanitaris, on van compartir espectacle amb un grup de pallassos angolesos que habitualment ja treballen allà. Tots plegats van fer visites a totes les habitacions possibles per fer-los passar una estoneta d'alegria.

A banda dels hospitals, els nostres artistes van trepitjar els camps de refugiats. Hectàrees plenes de gent que un dia van haver de fugir del Congo i que ara malviuen en tendes d'acampada. En un camp hi havia tanta gent que els nens i nenes pujaven als arbres per veure l'espectacle! Van ser actuacions molt exitoses, on el públic va riure amb moltes ganes. Finalment, també van escampar alegria pels centres de recollida d'infants abandonats al carrer, escoles i als musekes (barris marginals). Tot plegat, 4.500 beneficiaris en 10 dies!

Costa d'Ivori

Somriures contra l'estigma i la vulnerabilitat

Artistes: Pep Pascual, Pep Gol, Josep Pinyot i Lluis Pinyot (1a exped.), Aleix Martin, Berta Fugaroles, Enric Tarragó, Helena Tarragó, Jana Jané i Marc Cortés (2a exped.).
Dates: de l'11 al 23 de març de 2018 (1a exped.) i del 29 de juny al 8 de juliol de 2018 (2a exped.).
Actuacions: 32. Públic: 10.220

Donem suport a la població que pateix malalties de salut mental i la infància vulnerable

Aquest semestre, els nens i nenes de Costa d'Ivori han pogut gaudir dels Pallassos Sense Fronteres dues vegades. En la primera expedició, un equip format per 4 pallassos-músics van visitar primer Burkina Faso, on van trobar-se amb el Davo i la Lucie a Bobo Dioulasso, i després Costa d'Ivori. Al segon país, van fer parada a molts indrets on van actuar davant de nens i nenes en situació de vulnerabilitat i també als centres de Salut Mental que gestiona l'Associació Saint Camille de Lelis i que acull persones molt estigmatitzades per patir aquest tipus de malalties. Els somriures van retornar-los la dignitat que mereixen.

L'estiu va arribar carregat de somriures amb una segona expedició a Costa d'Ivori protagonitzada per la companyia Trup de Nassos. La Trup va realitzar una gira d'espectacles per les zones d'Abidjan, Abengourou, Banabo, Bongouanou i Bouaké. Els artistes van marxar molt contents i satisfets per la feina feta i van rebre l'agraïment d'un dels organitzadors que els va dir, emocionat: "La vostra tasca aquí provoca canvis en la vida dels infants, els fa veure que l'intercanvi d'emocions i experiències, de coses no materials, segueix essent una de les grans coses que podem fer les persones".

Foto: Expedició a Costa d'Ivori ©PSF

Foto: Expedició a Líban ©PSF

Líban

Retornem la dignitat i la força a les dones libaneses

Artistes: Marta Sitjà, Fanny Giraud, Rosi Cózar i Jimena Cavalletti.
Dates: del 8 al 23 de setembre de 2018.
Actuacions: 17 espectacles i 9 tallers.
Públic: 300 dones i 100 infants refugiats.

Continuem empoderant dones traumatitzades per patir violència masclista

Tornem a l'acció amb el projecte "Dones per a dones" encarat a oferir suport emocional i psicològic a dones que han viscut episodis traumàtics de violència masclista. Aquesta vegada quatre pallasses plenes d'energia i molt compenetrades dins i fora de l'escenari han sigut les encarregades d'arribar a un total de 300 dones que viuen als refugis secrets i centres de dones gestionats per Abaad, la nostra contrapart local. Totes juntes han pogut cantar, ballar, jugar, riure... En definitiva, han pogut alliberar el seu dolor, però sobretot recuperar la dignitat de ser dones i l'alegria de viure.

Les artistes han viscut un cúmul d'emocions que encara han de digerir. Han sentit ràbia, per veure com un país i una cultura pot ser tan hostil amb el paper de la dona, però també han sentit orgull de saber que la seva presència allà era molt necessària per oferir-los un xic d'esperança. L'últim dia de la gira, les pallasses van aprofitar per fer un espectacle al camp de refugiats de Chatila, davant d'un centenar de refugiats palestins.

La Neus Ballbé és una cara coneguda als ulls dels nens i nenes de Catalunya. És actriu i dona vida al personatge de la Pati Pla del Súper 3, programa infantil que s'emet des de fa molts anys a TV3. Aquest any s'ha estrenat com a Pallassa Sense Fronteres, on ha viscut la seva primera experiència al Líban amb la infància refugiada.

Neus Ballbé

Foto: Expedició a Líban ©PSF

De la Família dels Súpers a fer riure a famílies senceres als camp de refugiats. Què et va portar a començar aquesta aventura amb Pallassos Sense Fronteres?
La família és la família i amb el Súper 3 m'he criat. Porto des dels 15 anys i suposo que com a qualsevol casa t'ensenyen a ser, t'ensenyen a fer i t'ensenyen a trobar detallets que t'acaben marcant. A través de la Família dels Súpers he viscut experiències molt xules. Hem treballat amb els Pallapupas, amb els pallassos d'hospital, on vaig viure una experiència molt màgica. Són llocs on de normal no t'hi sents convidat, però veus que pots aportar coses molt bones i això és molt maco. També m'he pogut ficar a cases de súpers molt especials. N'he après molt. Però com a cada família, un dia tens curiositat per saber el que hi ha fora i marxes. Viatjar sempre m'ha agradat molt i fer riure és una cosa que mola molt, per tant, barrejar totes dues coses amb Pallassos Sense Fronteres ha estat una meravella. De petita, li tenia molt d'amor al Tortell Poltrona i coneixia els Pallassos Sense Fronteres. Perquè es fan conèixer. I aleshores un dia piques a la porta, et presentes, t'ofereixes i quan menys t'ho esperes et truquen per fer coses. I ja ho tindríem.

Com valores el fet que la teva primera expedició hagi estat dins d'aquest projecte tan important, destinat a reduir l'estrès posttraumàtic de la infància refugiada siriana?
Crec que al ser la primera, fos per aquest projecte o per un altre, hauria "flipat pepinos" igualment. Però aquest projecte en concret, em va generar un interès especial. Quan el Carles em va explicar de què anava i que hi havia aquesta fusió amb els psicòlegs de la Universitat Autònoma per obtenir l'aval científic de tota la feina que fa PSF, vaig trobar que era súper interessant. No podia dir que no.

Com influeix la vostra visita a les seves vides? Has notat algun canvi en els infants abans i després de l'espectacle?
I tant. Hi ha coses molt impactants. La situació en què estem acostumats aquí no té res a veure amb el que han viscut allà. Quan tu arribes en un camp, dibuixes el cercle de guix i comences el ritual per posar una mica d'ordre, et trobes amb un caos i una manera de comunicar-se molt diferent. Veus un nen que es dirigeix cap a tu, amb amor o el que vulguis, però que ve cap a tu amb un pal a la mà amb una actitud agressiva. Ara bé, quan acaba l'espectacle veus que aquell nen, enlloc de donar cops amb el pal, comença a fer malabars, penses: "Doncs tan malament no ho estem fent". És un canvi petit, però màgic. Funciona.

> **"I el conjunt d'aquelles caretes amb aquells riures et fa adonar que són nens adults, amb moltes guerres i molts quilòmetres a l'esquena."**

Què creus que és el més revolucionari del riure?
Per a mi, el més revolucionari és que el riure et connecta positivament. Per riure i fer servir el sentit de l'humor (i mai més ben dit "sentit", perquè té una cosa molt perceptiva) et sents obligat a connectar, et fa moure i t'allibera. Si tots ho féssim més, probablement tot aniria molt millor.

Creus que els riures allà sonen igual que els riures d'aquí?
M'agradaria pensar que sí, però una cosa és el so i l'altra són les cares que riuen. I el conjunt d'aquelles caretes amb aquells riures et fa adonar que són nens adults, amb moltes guerres i molts quilòmetres a l'esquena. És un riure dolorós, però alhora és com més desinhibit, més estrident, més explosiu. Sí que sonen diferent, molt diferent.

Tens alguna anècdota que vulguis compartir de la teva primera experiència al Líban?
Un dels millors moments de l'espectacle per a mi és la cançó del "Sadik Kamal" (l'amic Kamal). Aquesta és una cançó que ja havien portat els artistes de l'expedició anterior. És en àrab i hi ha un moment que els nens criden "W m'assabé!" i fan un rugit esgarrapant l'aire, com si tinguessin grans urpes d'animal. Nosaltres fèiem com que ens espantàvem dels seus rugits. És molt divertit com de mica en mica, conscients que ells són qui espanten els adults, els rugits van *in crescendo* fins al punt que es crea un soroll súper eixordador. És una de les sensacions més brutals que he sentit mai. Més que a la Festa dels Súpers (riu).

Com és la tornada a la realitat?
Buf. És la pitjor ressaca de la vida. No hi ha ibuprofeno, ni remeis de l'àvia per curar això. El que em va costar més és tornar a la feina, al Súper 3. Venia de fer una feina en silenci i discreta, a tornar a treballar a la tele i tornar-me a posar dins de l'expositor. La tele, vulguis o no, acaba sent una mica impersonal, perquè treballes per a la "massa". El fet de poder anar en un camp de refugiats i enrecordar-te'n de cada cara, de cada nen, és molt bèstia. Amb el Súper 3 també em passa, però només quan faig coses més petites, de petit format. Una altra cosa que em va costar molt va ser tornar al dia a dia, amb la meva família i els meus amics. Vaig tornar amb l'esperit aquest de voler contagiar tota l'energia positiva del voluntariat, però mica en mica es va apagant i tornes a viure com vivies.

Saps que en breus engegarem la campanya "Fem riure, fem futur". Per què creus que és important que la gent doni suport a aquest projecte?
Primer de tot perquè estic súper emocionada que això pugui tirar endavant i d'haver-hi pogut plantar una petiteta llavor. Em fa molta il·lusió. Per altra banda, perquè una de les coses que em va preocupar més quan vaig marxar d'allà va ser pensar que aquests nens i nenes algun dia creixerien. Crec que és urgent minvar el dolor del món i assegurar el futur d'aquests infants que han patit tant. "Fem riure, fem futur" és una iniciativa molt important que cal donar-hi suport.

Declaracions obtingudes per Marta López
Tècnica de comunicació de Pallassos Sense Fronteres

Acollim la #CWBIassembly

Foto: Sant Feliu de Codines (Barcelona) ©Marta López | PSF

Hem estat els amfitrions de l'assemblea anual de Clowns Without Borders International

Del 3 al 6 de juliol vam celebrar a Sant Feliu de Codines l'assemblea anual de l'Associació *Clowns Without Borders International*, que cada any se celebra a un país de les 15 seccions que la conformen. En total, van assistir-hi una trentena d'artistes que col·laboren amb Pallassos Sense Fronteres de França, Bèlgica, Suècia, EEUU, Regne Unit, Irlanda, Alemanya, Àustria, Sud-Àfrica, Canadà, Austràlia, Finlàndia, Suïssa i Brasil.

L'esdeveniment va ser precedit per una roda de premsa en què hi van participar l'alcalde del municipi, Pere Pladevall, el President i Fundador de Pallassos Sense Fronteres, Jaume Mateu (Tortell Poltrona) i el president de l'associació *Clowns Without Borders International*, Alex Strauss.

Les reunions pròpies d'aquesta trobada van tenir lloc al Centre Cívic La Fonteta. A més, aquesta edició va comptar amb un afegit inusual: els artistes internacionals van oferir un espectacle a la plaça major del poble obert per a tots els públics, però amb especial invitació als nens i nenes del CRAE Puig d'Olena, d'Aldees Infantils i del Centre Obert del mateix poble. Tot plegat vam descobrir que el riure no té fronteres i que tots riem en el mateix idioma!

Hem fet 25 anys!

25 anys compartint somriures. Així vam celebrar-ho al Circ Cric!

El passat 18 i 19 de maig, Sant Esteve de Palautordera es va omplir de festa i somriures amb la celebració del 25è aniversari de Pallassos Sense Fronteres. El divendres 18, vam realitzar un acte molt especial al Teatre Pare Casals on vam recordar els millors moments de tot aquest temps. Més tard, artistes voluntaris, amics i equip tècnic ens vam arreplegar a la carpa del Circ Cric per asseure'ns junts a taula en un sopar de germanor deliciós que ens va preparar "La Cuinetes".

L'endemà, el Circ Cric obria les portes al públic per acollir la gran festa d'aniversari. Les dues carpes grans del Cric van anar alternant diferents espectacles que els mateixos artistes havien reproduït a les expedicions. En total van ser 11 escenaris: Etiòpia, Bòsnia, Espanya, Nepal, Líban, Costa d'Ivori, Colòmbia, Iraq-Kurdistan, Jordània, Burkina Faso i Grècia, on una cinquantena d'artistes es van exhibir davant de gairebé un miler d'assistents. Va ser un dia que mai oblidarem. Gràcies per haver vingut!

Foto: ©Laia Battestini | PSF

Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
Teatro de La Abadía
Orona
Faisge Fundación
Ajuntament Sant Feliu de Codines
nous cims
Casa Batlló Gaudí Barcelona
Ajuntament de Barcelona

Envia un SMS al 28099 amb el text AJUDA SOMRIURES, i ens donaràs 1'20 € íntegres!
Pallassos Sense Fronteres rebrà 1,20 € (import íntegre del SMS). Col·laboren MOVISTAR, VODAFONE, ORANGE i FUNDACIÓ AMPLEXUS. Servei de Alterna Project Marketing 902 210 230

www.clowns.org

@psfcwb
/psfcwb
@psfcwb
payasossinfronteras
blog.clowns.org

BARCELONA (*seu*). Pl. Margarida Xirgu, 1 (ed. Teatre Lliure) - 08004
T. 933 248 420 | e-Mail: psf@clowns.org

MADRID (*delegació*). C/ Montera, 32 5º 9ª - 28013
T. 915 220 177 | e-Mail: psfm@clowns.org